
JUBILEJI ANNIVERSARIES

MILKI BRAS OB ŽIVLJENJSKEM JUBILEJU

317

Okrogli življenjski jubileji so priložnosti, ob katerih se radi oziramo v pretekla leta. Ozirati se v preteklost pa je bila od nekaj ne le navada, temveč tudi delovna obveznost etnologije in ljudi, ki so svojo življenjsko pot uravnavali v raziskovanje narodove kulture in njegovega načina življenja. Med temi izbranci je tudi letošnja jubilatka Ljudmila Bras.

Ljudmila Bras z informatorjem v Zaklu 26 (foto Pavla Štrukelj, 1963)

Po ljudski šoli na Barju in končani klasični gimnaziji v Ljubljani se je Ljudmila Bras leta 1949 vpisala na ljubljansko univerzo in leta 1954 diplomirala na etnološkem oddelku Filozofske fakultete. Svojo muzejsko kariero je začela v Mestnem muzeju na Ptuju, kamor jo je življenjska pot zanesla kmalu po diplomi. Tu je vrsto let opravljala najprej kot kustodinja pripravnica in nato kot kustodinja za etnologijo temeljne muzejske in spomeniškovarstvene naloge. Bližina vinorodnih Haloz ji je nudila dobro izhodišče za terensko delo, ki ga je znala s pridom združevati z urejanjem muzejske dokumentacije in s pripravo stalne etnološke muzejske zbirke. Bila je pobudnica ptujskega muzeja na prostem in zanj je tudi priskrbela prva dva objekta – mlina na veter. Sočasno je bila vključena v vsejugoslovanski etnološki projekt Etnološki atlas Jugoslavije, za katerega je v številnih vaseh v okolici Ptuja zbirala potrebne podatke o materialni in duhovni kulturi tamkajšnjih ljudi. Njeno ptujsko obdobje pa ni bilo zaznamovano le z muzejskim delom. Kot kulturna delavka je bila aktivno dejavna v zgodovinskem in šahovskem društvu, bila pa je tudi članica sveta za urbanizem pri občinskem ljudskem odboru Ptuj. Kot strokovnjakinja je sodelovala pri pripravah in organiziranju folklornih prireditev, predvsem kurentovanja na Ptuju.

Raznoliko in vsestransko delo na Ptuju je bilo za Brasovo odlična podlaga za delo v osrednji etnološki muzejski ustanovi, Slovenskem etnografskem muzeju v Ljubljani, kjer se je zaposlila leta 1964. Kustodiat za obrt in trgovino je takrat dobil sodelavko, ki je vse svoje strokovne sile znala usmeriti v pridobivanje in urejanje muzealij s tega delovnega področja etnologije. S terenskih raziskovanj je po njeni zaslugi prihajala v muzej dragocena fotografska dokumentacija, kakor tudi pisno gradivo, kot so osebni in hišni arhivi, obrtne listine ipd. V raziskovalnem pogledu so jo pritegovale med kmečkim prebivalstvom najbolj razširjene obrtne dejavnosti, za muzej pa je znala z izrednim občutkom terenske etnologinje nabrati ogromno število predmetov, ki predstavljajo danes temeljni fond obrtno-rokodelskih zbirk. Posebno ljubezen je Brasova gojila do lončarstva, ki ga je začela preučevati kmalu po prihodu v Slovenski etnografski muzej in ki je ostalo njena ljubezen vse do odhoda v pokoj leta 1990. Številne lončarske izdelke in orodja, ki jih je pridobila za muzej po vsej Sloveniji, je z bogatimi komentarji in znanjem skrbno zapisovala v inventarne knjige. Tako ni čudno, da je bila njena prva razstava, ki jo je leta 1968 postavila v SEM, posvečena prav lončarstvu na Slovenskem. Tej razstavi sta v kasnejših letih sledili še dve pregledni, in sicer o pletarstvu in o lesnih obrteh na Slovenskem. Vse razstave so spremljali tudi katalogi o teh obrteh. Med obrtnimi strokami, ki jih je preučevala in jim posvečala precej pozornosti, je bilo tudi kovaštvo in podkovstvo, saj inventarne knjige Slovenskega etnografskega muzeja izkazujejo z bogatimi komentarji in spremnimi risbami njeno posebno ljubezen tudi do tega dela ljudskoobrtne dediščine. Ob svojem prizadevnem muzejskem delu je Milka Bras leta 1974 dosegla naziv muzejske svetovalke.

Kakor večina v muzeju zaposlenih etnologinj in etnologov je tudi Brasova sodelovala pri skupinskih terenskih ekipah Slovenskega etnografskega muzeja ter predavala v muzeju in izven njega o temah, ki jih je raziskovala. Vrsto let je bila tudi članica strokovne žirije za presojo izdelkov domače in umetne obrti pri GZ Slovenije.

Pomemben je tudi njen prispevek k metodičnim in metodološkim vprašanjem v petem zvezku vprašalnic Etnološke topografije slovenskega etničnega ozemlja, s svojimi prispevki pa sodeluje tudi pri Enciklopediji Slovenije.

Naj ob koncu tega kratkega jubilejnega zapisa o Milki Bras zapišem še to. Ko sem ob njeni upokojitvi prevzel kustodiat za obrt in trgovino v Slovenskem etnografskem muzeju, sem si le medlo predstavljal muzejsko delo, ki je bilo dotlej opravljeno na tem področju. Šele z leti sem spoznal količino in težo truda, ki je bil vložen v muzejske zbirke. Milka Bras je izdatno pripomogla k njihovi rasti in si je v okviru takratnih muzejskih možnosti tudi prizadevala za njihovo prezentacijo. In za to smo ji hvaležni, kakor smo ji hvaležni za njen nalezljiv in neponovljiv smeh, ki ga je ob svečanih in družabnih trenutkih znala razdajati med muzejskim kolektivom. Zatorej kličemo Milki Bras še na mnoga, zdrava leta!